

A TANTÁRGY ADATLAPJA

IRODALOMELMÉLET

Egyetemi tanév: 2025–2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Irodalomtudományi Intézet
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (KÖZÖS TÖRZS)
1.7. Képzési forma	Nappali tagozat

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	IRODALOMELMÉLET (magyar nyelven)				A tantárgy kódja	LLM2007	
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	Dr. habil. Berszán István egyetemi tanár						
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	Drd. Kádár Gergő, Drd. Kovács Péter Zoltán, Drd. Szabó Attila						
2.4. Tanulmányi év	1	2.5. Félév	2	2.6. Értékelés módja	V	2.7. Tantárgy típusa	kötelező

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1. Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összórászám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					14
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					24
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					14
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászama					56
3.8. A félév összórászama					98
3.9. Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	-
4.2. Kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	előadóterem, alkalmmilag vetítő, laptop, hangszórók
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	szemináriumi terem, vetítő, laptop, hangszórók

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

Szakmai/kulcs-kompetenciák	<p>C.1.1. A fogalmak meghatározása, az irodalomelméleti szaknyelv jellegzetességeinek felismerése és példázása; a humántudományok interdiszciplináris elemzési módszereinek ismerete.</p> <p>C.1.2. A modern irodalomelmélet fogalmainak, nézőpontjainak és módszereinek leírása.</p> <p>C.1.3. Az irodalomelmélet fogalmainak alkalmazása a kutatásban és az irodalmi/kulturális jelenségek viszonylatában. Az irodalmi diskurzus kapcsolata a kulturális diskurzussal általában, valamint a tudományossal</p> <p>C.1.4. A nézetek és elméleti irányzatok kritikai megközelítése az irodalom tanulmányozása során.</p>
Transzverzális kompetenciák	<p>CT.1. Szóbeli vagy írásbeli szövegalkotás egy összehasonlító irodalmi, irodalomelméleti témában, amely lexikailag és szintaktikailag árnyalt, következetes és jól formált.</p> <p>CT.2. Kapcsolatteremtés csoportban; interperszonális kommunikáció és szerepvállalás.</p>

Ismeretek	A hallgató ismeri az irodalomtudomány kialakulása óta kialakult erőteljes paradigmákat, az egyes irodalomelméleti tájékozódások által bevezetett fogalmakat és olvasásgyakorlatokat a pozitívizmustól napjainkig.
Képességek	A hallgató képes alkalmazni a megismert irodalomelméletek fogalmait és olvasási stratégiáit.
Felelősség és önállóság	A hallgató képes önállóan dolgozni a fenti ismeretek és képességek alkalmazásával.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • bevezető tájékozódás a 20. századi és kortárs irodalomelméleti kutatásokban és azok egymáshoz való viszonyaiban
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • az előadás az egyes elméleti törekvések irodalomkonceptióját, fogalomapparátusát és értelmezési technikáit mutatja be • a szemináriumokon alapszövegek közös olvasására és a megismert értelmezési stratégiák alkalmazására kerül sor

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
-------------	----------------------	--------------

1. Irodalom és tudomány. A tudományos paradigma (Thomas Kuhn) és a diskurzus (Michel Foucault) koncepciója. Az idővetület koncepciója (Berszán I.)	Problémafelvetés és az irodalomolvasó hallgatók problémaérzékenységének felkeltése	
2. Eredetkontextus és műközpontúság a strukturalizmus előtti irodalomtudományi diskurzusokban.		
3. A forma rendszerszerűségének strukturalista elve. A forma realitásának strukturalista elve. A forma globalitásának strukturalista elve. Intencionalitás és rétegelmélet (Roman Ingarden). A mű jelszerűsége (Mukarovsky) és összetevői. Olvasat: Nemes Nagy Ágnes: <i>Az alvó lovasok</i>		
4. Paradigmatikus és szintagmatikus szerveződés a nyelvi működésben (Jakobson). A jakobsoni poétikai funkció. A kifejezés és a tartalom síkja Roland Barthes szemiológiai rendszerében – a konnotatív nyelv. Olvasat: Jorge Luis Borges: <i>Két király és két útvesztő</i>		
5-6. Klasszikus és posztmodern hermeneutika különbsége. Az analógia és a formális logika viszonya Ricoeur felfogásában. A hit és a gyanú hermeneutikája (Paul Ricoeur). Gadamer játékelméletének alaptézisei. A megértés előzetesség-struktúrája. A hatástörténeti tudat fogalma. A hermeneutikai szituáció és a horizont viszonya. Gadamer hagyomány-koncepciójának foucault-i kritikája. Olvasat: Kun Árpád: <i>A csőszök</i>	Fogalomtisztázó magyarázat, illetve a fogalmak, elméleti koncepciók demonstratív olvasástechnikai alkalmazása. A hallgatóknak menet közben ellenőrizniük kell a tanári olvasat megfelelését a demonstrált irodalomtudományi beszédmódnak, illetve az olvasott irodalmi szövegnek.	
7-8. A jelenlét metafizikájának dekonstruálása (Jacques Derrida). A totalitásba vetett strukturalista bizalom megingatása. A középponttal rendelkező struktúra kritikája. Dekonstruktív retoricitás (Paul de Man). Olvasat: William Blake: <i>A tigris</i> (ford. Szabó Lőrinc)		
9-10. Antropológia és kultúratudományok (Clifford Geertz, Walter Haug, Stephen Greenblatt). Olvasat: Orevecz Imre: <i>Halászóember</i> ; Albert s Gergé animációi (Ra Stúdió)		
11. Társadalomtörténet (Pierre Bourdieu).		
12-13. Az irodalom médiaelméleti megközelítésben (Werner Wolf). Olvasat: Intermediális formák topológiája: példák		
14. Irodalom és gyakorláskutatás (Berszán István) Olvasat: Terepkönyv-gyakorlatok		
<p>Könyvészet:</p> <ol style="list-style-type: none"> Bókay Antal, Vilcsek Béla (szerk.): <i>A modern irodalomtudomány kialakulása</i>. Osiris, Budapest 1998. (a szöveggyűjteményből irányzatonként két-két alapszöveg elolvasása közzetelvező. Lásd ajánlott szakirodalom) Paul Ricoeur: <i>Struktúra és hermeneutika</i>. In Bókay Antal, Vilcsek Béla, Szamosi Gertrud, Sári László (szerk.): <i>A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i>. Osiris, Budapest 2002. Jaques Derrida: <i>A struktúra, a jel és a játék az embertudományok diskurzusában</i>. In Bókay Antal, Vilcsek Béla, Szamosi Gertrud, Sári László (szerk.): <i>A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i>. Osiris, Budapest 2002. Stephen Greenblatt: <i>A társadalmi energia áramlása</i>. In szerk. Bókay Antal – Vilcsek Béla – Szamosi Gertrud – Sári László: <i>A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i>. Osiris, Budapest 2002. Pierre Bourdieu: <i>A megértés megértése. A tiszta esztétika történeti genézise</i>. In Bónus Tibor-Kelemen Pál-Molnár Gábor Tamás (szerk.): <i>Intézményesség és kulturális közvetítés</i>. Ráció, Budapest: Ráció, 2005. Werner Wolf: <i>(Inter)mediality and the Study of Literature</i> Berszán István: <i>Terepkönyv-gyakorlatok</i>. In Berszán István: <i>Gyakorláskutatás. Írások és mozgásterek</i>. Kalligram, Pozsony, 2013. 		

8.2 Szeminárium / Labor (Drd. Kádár Gergő)	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
<p>1. alkalom: Ismerkedés. A szemináriumi tevékenység feltételeinek megbeszélése. Rövid bevezetés: az irodalomelmélet mint az irodalomról szóló rigorózus gondolkodás tétje. A professzionális olvasás gyakorlata. Mi vagy ki a literátor? Mi vagy ki a filológus?</p>		
<p>2. alkalom: Hermeneutika. Rövid történeti áttekintés. A Hans-Georg Gadamer-féle hermeneutikai projekt (a hermeneutikai kör fogalma; az előítélet fogalma; a hermeneutika mint jelentés-orientált tevékenység).</p> <p>Olvasandó szövegek: Hans-Georg Gadamer: <i>Philosophy and Poetry</i>. In Uó: <i>The Relevance of the Beautiful and Other Essays</i>, Cambridge University Press, Cambridge, 1986, 131–139. Ford. németről angolra Nicholas Walker. [9 oldal]</p> <p>Orbán Gyöngyi: Bevezetés az olvasás „mesterségébe”. In Uó: <i>Bevezetés az olvasás „mesterségébe”</i>, Polis Könyvkiadó, Kolozsvár, 2002, 5–16. [12 oldal]</p>		
<p>3. alkalom: Az amerikai Új Kritika (New Criticism) iskolája és az orosz formalizmus. A történeti kontextus felvázolása. Megismerkedés a vonatkozó kulcsfogalmakkal: formalizmus; az irodalmi műalkotás mint autonóm egység; szoros olvasás; parafrázálhatatlanság; az irodalmiság mint az irodalomtudomány vizsgálatának tárgya; a byt-hez képest tételezett, percepciót dezautomatizáló elidegenítés mint az irodalom funkciója; az irodalmi alkotás mint forma, amelyben minden résznek sajátos funkciója van.</p> <p>Olvasandó szövegek: John Crowe Ransom: A kritika mint puszta spekuláció. In Bókay Antal, Vilcsek Béla (szerk.): <i>A modern irodalomtudomány kialakulása</i>, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 357–368. Ford. Vámosi Pál. [12 oldal]</p> <p>Viktor Sklovskij: Art as Device. In Alexandra Berlina (szerk.): <i>Viktor Shklovsky. A Reader</i>, Bloomsbury Academic, New York, 2016, 73–96. Ford. oroszról angolra Alexandra Berlina. [24 oldal]</p>	<p>Építő párbeszéd; közös olvasás; problematizálás; vita</p>	<p>A nehezen hozzáférhető szakszövegek elérhetőségét biztosítani fogom a hallgatók számára.</p>
<p>4. alkalom: Strukturalizmus és dekonstrukció. A nyelvészeti és az irodalomtudományi fejlemények egymásra hatása. Ismerkedés Saussure kulcsfogalmaival (a nyelvi jelek arbitrárius volta; szinkrónia vs. diakrónia; paradigmaticusság vs. szintagmatikus; a nyelv mint különbségek rendszere; a jelentés mint a struktúra terméke.) A Jacques Derrida-féle dekonstruktív projekt kulcsfogalmai (logocentrizmus, elkülönböződés, centrumhiány, az eredendő hiány filozófiája, a „már mindig is” szövegben-lét filozófiája).</p> <p>Olvasandó szövegek: Mary Klages: Structuralism. In Uó: <i>Literary Theory. The Complete Guide</i>, Bloomsbury Academic, London, 2017, 7–21. [15 oldal]</p> <p>Mary Klages: Deconstruction. In Uó: <i>Literary Theory. The Complete Guide</i>, Bloomsbury Academic, London, 2017, 23–36. [14 oldal]</p> <p>Jacques Derrida: A struktúra, a jel és a játék az embertudományok diskurzusában. In Bókay Antal, Vilcsek Béla,</p>		

<p>Szamosi Gertrud, Sári László (szerk.): <i>A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i>, Osiris Kiadó, Budapest, 2002, 265–275. Ford. Gyimesi Tímea. [11 oldal]</p> <p>(Megjegyzés: javasolom, hogy a Derrida-szöveget olvassátok inkább angolul, ha tehetitek, ugyanis a magyar fordítás érthetőségével nem vagyok megelégedve. Lásd tehát: Jacques Derrida: <i>Structure, Sign and Play in the Discourse of the Human Sciences</i>. In Uő: <i>Writing and Difference</i>, Routledge, New York, 2001, 351–371. Ford. franciáról angolra Alan Bass. [21 oldal])</p>		
<p>5. alkalom: Pszichoanalízis. A Sigmund Freud-féle pszichoanalitikus projekt kulcsfogalmai (a tudattalan fogalma; elfojtás; projekció; reakcióképzés; a sűrítés/metafora és eltolás/metonímia mint az álommunka metódusai; az egyén ábrándképeinek műalkotássá formálása mint ars poetica.)</p> <p>Olvasandó szövegek: Mary Klages: <i>Psychoanalysis</i>. In Uő: <i>Literary Theory. The Complete Guide</i>, Bloomsbury Academic, London, 2017, 37–62. [26 oldal]</p> <p>Sigmund Freud: A költő és a fantáziaműködés. In Bókay Antal, Erős Ferenc (szerk.): <i>Pszichoanalízis és irodalomtudomány</i>, Filum Kiadó, Budapest, 1998, 59–64. Ford. Szilágyi Lilla. [6 oldal]</p>		
<p>6. alkalom: Gyakorlásokutatás. A Berszán István-féle művészetmegközelítés központi fogalmai (gyakorlat; idővetület; ritmus; gesztusrezonancia; ráhangolódás; működésimmanencia; mozgásterek).</p> <p>Olvasandó szöveg: Berszán István: Minek a művészete? A működésimmanenciáról és Damien Hirst cápájáról. In Uő: <i>Ritmikai dimenziók. Az irodalomtól a gyakorlásfizikáig</i>, Egyetemi Műhely Kiadó, Ráció Kiadó, Kolozsvár, Budapest, 2018, 185–201. [17 oldal]</p>		
<p>7. alkalom: A posztkritikai irodalomtudomány és -megközelítés lehetőségei. Mi van a kritika „után”? Van-e alternatívája az irodalommal szembeni kritikai ethosznak? Ki vagy mi a filológus? Általános áttekintés: a „nagy kép” körvonalazása. A saját olvasói attitűdök reflektálttá tétele. Beilleszkedés az irodalomról való szisztematikus gondolkodás gyakorlatába.</p> <p>Olvasandó szöveg: Elizabeth S. Anker, Rita Felski: Introduction. In Uők: <i>Critique and Postcritique</i>, Duke University Press, Durham és London, 2017, 1–25. [25 oldal]</p>		
<p>Könyvészet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anker, Elizabeth S., Felski, Rita: Introduction. In Uők: <i>Critique and Postcritique</i>, Duke University Press, Durham és London, 2017, 1–25. • Berszán István: Minek a művészete? A működésimmanenciáról és Damien Hirst cápájáról. In Uő: <i>Ritmikai dimenziók. Az irodalomtól a gyakorlásfizikáig</i>, Egyetemi Műhely Kiadó, Ráció Kiadó, Kolozsvár, Budapest, 2018, 185–201. • Derrida, Jacques: A struktúra, a jel és a játék az embertudományok diskurzusában. In Bókay Antal, Vilcsek Béla, Szamosi Gertrud, Sári László (szerk.): <i>A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i>, Osiris Kiadó, Budapest, 2002, 265–275. Ford. Gyimesi Tímea. • Freud, Sigmund: A költő és a fantáziaműködés. In Bókay Antal, Erős Ferenc (szerk.): <i>Pszichoanalízis és irodalomtudomány</i>, Filum Kiadó, Budapest, 1998, 59–64. Ford. Szilágyi Lilla. • Gadamer, Hans-Georg: <i>Philosophy and Poetry</i>. In Uő: <i>The Relevance of the Beautiful and Other Essays</i>, Cambridge University Press, Cambridge, 1986, 131–139. Ford. németről angolra Nicholas Walker. 		

<ul style="list-style-type: none"> • Klages, Mary: Structuralism; Deconstruction; Psychoanalysis. In <i>Uő: Literary Theory. The Complete Guide</i>, Bloomsbury Academic, London, 2017, 7–21, 23–36, 37–62. • Orbán Gyöngyi: Bevezetés az olvasás „mesterségébe”. In <i>Uő: Bevezetés az olvasás „mesterségébe”</i>, Polis Könyvkiadó, Kolozsvár, 2002, 5–16. [12 oldal] • Ransom, John Crowe: A kritika mint puszta spekuláció. In Bókay Antal, Vilcsek Béla (szerk.): <i>A modern irodalomtudomány kialakulása</i>, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 357–368. Ford. Vámosi Pál. • Sklovszkij, Viktor: Art as Device. In Alexandra Berlina (szerk.): <i>Viktor Shklovsky. A Reader</i>, Bloomsbury Academic, New York, 2016, 73–96. Ford. oroszról angolra Alexandra Berlina. 		
8.2 Szeminárium / Labor (Drd. Szabó Attila)	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés. Irodalomelméleti alapfogalmak. Munkamódszer megbeszélése. Vitaindítók kiválasztása.	a szövegek együttozvasása és vitaindítókön való bemutatása, közös gondolkodás és megbeszélés	
2. A feminizmus formái. A narratológia feminista megközelítése. Kötelező: Lucia Berlin: Nesze neked szombat; Menthetetlen. In. <i>Uő.: Bejárónők kézikönyve</i> , Jelenkor, 2017. Susan S. Lanser: Egy feminista narratológia felé. In. Bókay Antal – Vilcsek Béla – Szamosi Gertrud Sári László (szerk.) (2002): <i>A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i> , Budapest, Osiris Kiadó. Ajánlott: Bidy Martin: Feminizmus, kritika, Foucault, in. Séllei Nóra (szerk.): <i>A feminizmus találkozásai a (poszt)modernnel</i> , Csokonai kiadó, 2006.		
3. Posztmodernizmus és testpoétika A jelentésszóródás és a testre ráírózó jelek vizsgálata, a különböző kulturális hagyományok kereszteződése Kötelező: Nádas Péter: Minotaurus, In. <i>Uő: Minotaurus</i> , Jelenkor, 2018. https://konyvtar.dia.hu/html/muvek/NADAS/nadas00001a/nadas00010/nadas00010.html Jean-Francois Lyotard: Mi a posztmodern?, In. Bókay, Vilcsek (szerk.): <i>Im</i> . Ajánlott: Bókay: <i>Im.</i> , VII. fejezet.		
4. Dekonstrakció Elméleti szövegek olvasása, a genealógia és anyaság fogalmainak dekonstruktív vizsgálata Arundhati Roy regényében. Kötelező: Arundhati Roy: <i>A felhőtlen boldogság minisztériuma</i> , Helikon, 2017. (Hová mennek meghalni a vén madarak?; Khvábgáh c. fejezetek) Jaques Derrida: <i>Ki az anya?</i> In. <i>Uő.: Ki az anya?</i> , Jelenkor, 2005. Ajánlott: Jaques Derrida: <i>Vendégszeretetgyűlölet</i> , In. <i>Uo</i> .		
5. Metamodernizmus Kanonikus formák és szövegek metamodern átírása/átértékelése, irónia és személyes érintettség Kötelező: Röhrig Géza: <i>Angyalvakond, Fedél Nélkül Könyvek</i> , 2018.		

<p>Luke Turner: Metamodernista kiáltvány, Helikon 2016/23. https://www.helikon.ro/bejegyzesek/metamodernista-kialtvany</p> <p>Ajánlott: Timotheus Vermeulen, Robin van den Akker: Notes on Metamodernism Journal of Aesthetics and Culture, 2010, Vol. 2.</p>		
<p>6. Poszthumán és állat A technikai, az állat és a szubjektum viszonya.</p> <p>Kötelező: Mészöly Miklós: Magasiskola, In. Uó: Sólymok csillagvilága, Jelenkor, 2016. https://konyvtar.dia.hu/html/muvek/MESZOLY/meszoly00263a/meszoly00311b/meszoly00311b.html</p> <p>Martin Heidegger: Kérdés a technika nyomán. In J. A. Tillmann (szerk.): A későújkor józansága II. Göncöl, Budapest, 2004 https://vendegszovegek.wordpress.com/2016/06/12/martin-heidegger-kerdes-a-technika-nyoman/</p>		
<p>7. Ökoritika és ágencia. Szubjektum, természet, hibrid.</p> <p>Kötelező: Nemes Nagy Ágnes: Egy pályaudvar átalakítása; Az utca arányai; A Föld emlékei; A gejzír; Madár; A szomj. Bruno Latour: Ágencia az antropocén korában, Prae 2017/1.</p> <p>Ajánlott: Timothy Morton: Being Ecological, Pelican Book, 2018. 87-91, 105-118. Andreas Malm: A kombinált fejlődésről: a hibridizmus ellen. <i>Kellék, filozófiai folyóirat</i>, 66. Sz. (Környezeti válság és filozófia).</p>		
<p>Bibliográfia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bókay Antal – Vilcsek Béla (szerk.): A modern irodalomtudomány kialakulása. Szöveggyűjtemény. Budapest, Osiris Kiadó, 1998. • Bókay Antal – Vilcsek Béla – Szamosi Gertrud Sári László (szerk.): A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. Budapest, Osiris Kiadó, 2002. • Bókay Antal: Bevezetés az irodalomtudományba. Budapest, Osiris kiadó, 2006. • https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_bevezetes_az_irodalomtudomanyba/adatok.html • Jean Francois Lytorad: Mi a posztmodern? In. Bókay Antal–Vilcsek Béla (szerk.): A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. Osiris, Budapest, 2002. 13-19. • Susan S. Lanser: Egy feminista narratológia felé. In. Bókay Antal – Vilcsek Béla – Szamosi Gertrud Sári László (szerk.): A posztmodern irodalomtudomány kialakulása, Budapest, Osiris Kiadó, 2002. • Bruno Latour: Ágencia az antropocén korában, Prae 2017/1. • Jaques Derrida: Ki az anya? In. Uó.: Ki az anya?, Jelenkor, 2005. • Jaques Derrida: Vendégszeretetgyűlölet. In. Uo. • Timothy Morton: Being Ecological, Pelican Book, 2018. 87-91, 105-118 • Andreas Malm: A kombinált fejlődésről: a hibridizmus ellen. <i>Kellék, filozófiai folyóirat</i>, 66. Sz. (Környezeti válság és filozófia). • Martin Heidegger: Kérdés a technika nyomán. In J. A. Tillmann (szerk.): A későújkor józansága II. Göncöl, Budapest, 2004. • Bidy Martin: Feminizmus, kritika, Foucault, in. Séllei Nóra (szerk.): A feminizmus találkozásai a (poszt)modernnel, Csokonai kiadó, 2006. 		

8.2 Szeminárium / Labor (Drd. Kovács Péter Zoltán)	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
<p>1. Az irodalomelmélet korszakai. Alteritás, modernitás és posztmodern.</p> <p>A szemináriumon feldolgozandó művek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Minótaurosztól mítosza • Jorge Louis Borges: <i>Aszterion háza</i> Online: https://baloghpet.com/2015/01/18/jorge-louis-borges-aszterion-haza/ • Bertóti Attila: <i>Ariadné fonala</i>, 2009 (rövidfilm) • Serestély Zalán: <i>A láthatatlan istenek (olvasónapló)</i>. Online: https://revistaechinox.ro/2011/05/a-lathatatlan-istenek-olvasonaplo/ 	<p>a szövegek együtto olvasása és vitaindítókön való bemutatása, közös gondolkodás és megbeszélés</p>	
<p>2. Kora modern irodalomelméletek. Pozitivizmus és szellemtörténet.</p> <p>Kötelező szakirodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bókay: <i>Bevezetés az irodalomtudományba</i> III./3 (61-73. o.) és III./4 (73-78. o.) fejezetek • Riedl Frigyes: <i>Arany János, II. Költészete / I. és II.</i> (26-39. o.) • Szerb Antal: <i>Magyar irodalomtörténet</i>, Lectori salutem 1 (7-13. o.) és Arany János a) és b) (363-373. o.) <p>Kötelező szépirodalmi művek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Petőfi Sándor: <i>A király esküje</i> • Arany János: <i>V. László</i> 		
<p>3. Modern irodalomelméletek 1. Formalizmus és korai strukturalizmus.</p> <p>Kötelező szakirodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bókay: <i>Bevezetés: V./A</i> (99-113. o.) és VI. (129-163. o.) • Roman Jakobson: <i>Két verselemzés in Bókay-Vilcsek (szerk.): A modern irodalomtudomány kialakulása</i> (470-478. o.) <p>Kötelező szépirodalmi művek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edgar Allan Poe: <i>A Morgue utcai kettős gyilkosság</i> 		
<p>4. Modern irodalomelméletek 2. Érett strukturalizmus és posztstrukturalizmus.</p> <p>Kötelező szakirodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bókay: <i>Bevezetés: VIII. fejezet</i> (197-208. o.) • Umberto Eco: <i>Egy. Bevezetés az erdőbe in. Hat séta a fikció erdejében</i> 5-40. o. • Roland Barthes: <i>A műtől a szöveg felé In: Bókay-Vilcsek-Szamosi-Sári (szerk.): A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i> (95-99. o.) • Roland Barthes: <i>Egy Edgar Poe-mese textuális elemzése In: Bókay-Vilcsek-Szamosi-Sári (szerk.): A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i> (137-153. o.) 		

<p>Kötelező szépirodalmi művek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edgar Allan Poe: <i>Monsieur Valdemar kóresete tényyszerű megvilágításban</i> 		
<p>5. Posztmodern irodalomelméletek 1. Hermeneutika.</p> <p>Kötelező szakirodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bókay: Bevezetés: IX. fejezet (209-236. o.) • Hans-Georg Gadamer: <i>Az eminens szöveg és igazsága</i>. In: Bókay-Vilcsek-Szamosi-Sári (szerk.): <i>A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i> (229-234. o.) • Martin Heidegger: Az Antigóné 1. kórusának értelmezése. In: Bókay-Vilcsek-Szamosi-Sári (szerk.): <i>A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i> (235-244. o.) <p>Kötelező szépirodalmi művek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szophoklész: <i>Antigóné</i> 		
<p>6. Posztmodern irodalomelméletek 2. Dekonstrukció.</p> <p>Kötelező szakirodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bókay: Bevezetés: X. fejezet (237-271. o.) • Harold Bloom: Költészet, revizionizmus, elfojtás In: Bókay-Vilcsek-Szamosi-Sári (szerk.): <i>A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i> (310-324. o.) [15 oldal] • Jacques Derrida: <i>Mi a költészet?</i> In: Bókay-Vilcsek-Szamosi-Sári (szerk.): <i>A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i> (276-279. o.) <p>Kötelező szépirodalmi művek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Csáth Géza: <i>A varázsló kertje</i> és <i>A béka</i> c. novellák 		
<p>7. Posztmodern irodalomelméletek 3. Feminista és posztkoloniális kritika.</p> <p>Kötelező szakirodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bókay: Bevezetés: XI. fejezet (273-293) • Edward W. Said - Christoph Burgmer: Bevezetés a posztkoloniális diszkurzusba In: Bókay-Vilcsek-Szamosi-Sári (szerk.): <i>A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i> (602-613. o.) • Ann Rosalind Jones: <i>A test írása: A l'écriture feminine megértése felé</i> In: Bókay-Vilcsek-Szamosi-Sári (szerk.): <i>A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i> (491-502. o.) • Bókay Antal: Az Egri csillagok orientalizmusa in <i>Lettre</i> 71. szám, 2008. Tél <p>Kötelező szépirodalmi művek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i> • Kali Ágnes: <i>Tegnapig trófea, Oldalbordalét</i>. Online. 		
<p>Bibliográfia:</p>		

- Bókay Antal – Vilcsek Béla – Szamosi Gertrud – Sári László (szerk.) (2002): *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása*. Budapest, Osiris Kiadó.
- Bókay Antal – Vilcsek Béla (szerk.) (1998): *A modern irodalomtudomány kialakulása. Szöveggyűjtemény*. Budapest, Osiris Kiadó.
- Bókay Antal (2006): *Bevezetés az irodalomtudományba*. Budapest, Osiris Kiadó.
- Csáth Géza: *A varázsló kertje és A béka* c. novellák
- Edgar Allan Poe: *A Morgue utcai kettős gyilkosság*
- Edgar Allan Poe: *Monsieur Valdemar kórese tényszerű megvilágításban* (bármely magyar nyelvű kiadás)
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Kali Ágnes: *Tegnapig trófea, Oldalbordalét*. Online.
- Riedl Frigyes (1887): *Arany János*. Budapest, Hornyánszky Viktor.
- Szerb Antal (1935): *Magyar irodalomtörténet*. Budapest, Révai.
- Szophoklész: *Antigoné* (bármely magyar nyelvű kiadás)
- Umberto Eco (2007): *Hat séta a fikció erdejében*. Budapest, Európa Könyvkiadó.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, A tanfelügyelőkkel, igazgatókkal, gyakorlótanárokkal és irodalmi folyóiratszerkesztőkkel folytatott évi tanácskozás alapján hangsúlyosabbá vált:

- a kritikai reflexió és a történeti tájékozódás képességeinek fejlesztése
 - az ismeretek alkalmazási készségének fejlesztése,
- az írott szöveg minőségének fokozatos javítása.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Jártasság a témában és a szakirodalomban	Írásbeli vizsga	50%
	A megadott vizsgafeladatra koncentráció		
	Az írásbeli vizsgadolgozat szövegszervezése		
10.5 Szeminárium / Labor (Kádár)	Szemináriumi aktivitás, otthoni feladatok elvégzése	Az órán való aktív részvétel folyamatos követése; írásbeli vizsga	50%
10.5 Szeminárium / Labor (Kovács)	Órai aktív részvétel és felkészültség	Vitaindító és dolgozat	50%
10.5 Szeminárium / Labor (Szabó)	Órai aktív részvétel és felkészültség	Vitaindító és dolgozat	50%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> • A kötelező szakirodalom elolvasása • Az alapfogalmak helyes értelmezése • Jelenlét a szemináriumon (1 hiányzás megengedett) • A félév során egyszer szemináriumi vitaindítót tartani • Írásbeli teszt 			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.

Előadás felelőse:

Berszán István

Kitöltés időpontja:
2025.02.05.

.....

Szeminárium felelősei:

Kádár Gergő, Kovács Péter Zoltán, Szabó Attila

Intézetigazgató:

.....

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025.02.07.